MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Mihaela Daniela Cîrstea
Viorica Avram
Ileana Sanda
Alexandra Dragomirescu

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

MANUAL PENTRU
CLASA A VI-A

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

CUPRINS

UNITATEA 1
BIBLIOTECA ȘI PASIUNEA LECTURII
Comunicare orală....8
Elemente de construcție a comunicării
•Cuvântul: formă și sens....14
Lectură
•*În bibliotecă* de Ana Blandiana....16
•*Micul Cantemir și cireșul* de George Bălăiță....21
Redactare
•Rezumatul....26
Lectură
•*Povești repovestite*...de Laura Câlțea....28
Elemente de construcție a comunicării
•Omonimele....30
•Cuvintele polisemantice....31
Elemente de interculturalitate....32
Evaluare....34

UNITATEA 2
MODELE ȘI ANTIMODELE
Comunicare orală....36
Lectură
•*Câinele și cățelul* de Grigore Alexandrescu....42
Elemente de construcție a comunicării
•Diftong, triftong, hiat....46
Lectură
•*Bivolul și coțofana* de George Topîrceanu....48
Elemente de construcție a comunicării
•Despărțirea în silabe....51
Redactare
•Etapele scrierii....52
Elemente de interculturalitate....54
Evaluare....56

UNITATEA 3
MĂRTURII DIN TRECUT
Comunicare orală....58
Lectură
•*Sobieski și românii* de Costache Negruzzi....63
Elemente de construcție a comunicării
•Verbul....69
Redactare
•Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă.... 74
Elemente de interculturalitate....76
Evaluare....78

UNITATEA 4
CĂLĂTORIA
Comunicare orală....80
Lectură
•*D-l Goe...* de I. L. Caragiale....84
•*Bubico* de I. L. Caragiale....90
Elemente de construcție a comunicării
•Predicatul nominal....95
•Subiectul neexprimat....97
Redactare
•Textul narativ....98
Elemente de construcție a comunicării
•Complementul (I)....99
Elemente de interculturalitate....100
Evaluare....102

UNITATEA 5
ÎN EUROPA
Comunicare orală....104
Elemente de construcție a comunicării
•Substantivul....108
Lectură
•*O scrisoare de prietenie* de Iulia Iordan....116
Redactare
•Prezentarea textului....120
•Textul explicativ....121
Elemente de construcție a comunicării
•Pronumele personal....123
•Pronumele reflexiv....125
Elemente de interculturalitate....128
Evaluare....130

UNITATEA 6
LUMEA ARTISTICĂ
Comunicare orală....132
Lectură
•*Frații Jderi*–operă literară și film....136
•Textul descriptiv....139
Elemente de construcție a comunicării
•Adjectivul....140
•Adverbul....142
Lectură
•*Castelul din Carpați*–operă literară și film 144
Redactare
•Textul descriptiv....149
•Textul narativ-descriptiv....150
Elemente de interculturalitate....152
Evaluare....154

UNITATEA 7
NATURA ȚĂRII MELE
Comunicare orală....156
Lectură
•*Amurg în deltă* de Ion Pillat....161
Elemente de construcție a comunicării
•Complementul (II) 164
Lectură
•*Oaspeții primăverii* de Vasile Alecsandri....167
Redactare
•Stil. Proprietate, puritate, originalitate....170
Elemente de construcție a comunicării
•Complementul (III)....172
Elemente de interculturalitate....176
Evaluare....178

UNITATEA 8
LUMEA TEHNOLOGIEI
Comunicare orală....180
Lectură
•Cartea electronică....184
Redactare
•Adecvarea la temă....188
Elemente de interculturalitate....190
Elemente de construcție a comunicării
•Variație stilistică....192
Evaluare....194

TEXTE PENTRU COMUNICAREA ORALĂ (ASCULTARE ACTIVĂ)....195

BIBLIOTECA

Activități de pre-ascultare

Exprimă-ți opinia!

1. Privește imaginile! Ce înfățișează ele?
2. Observă comportamentul copiilor! Ce fac ei?
3. Discută modul în care este amenajată fiecare încăpere. Identifică două elemente comune și două diferențe.
4. În care dintre cele două săli de lectură ți-ar plăcea să fii? Motivează-ți alegerea!

Dezvoltă-ți vocabularul!

Citește următorul text. Asociază cuvintele numerotate cu definițiile oferite mai jos.
Model de rezolvare: 1 = e)

La biblioteca școlii

— Bună dimineața, doamna bibliotecară! Am venit să returnez cărțile împrumutate acum două săptămâni: romanul polițist de Agatha Christie, *Pericol la End House*, și culegerea de basme[1] românești.
— Bună dimineața, Andrei! Mă bucur să te văd. Doream să te felicit. Am aflat că în sezonul estival[2] ai câștigat un concurs important de lectură la noi, în Târgu Mureș. Bravo!
— Mulțumesc! A fost un concurs organizat de niște voluntari[3] inimoși la un complex[4] de agrement[5] din oraș. Am fost acolo într-un weekend[6], în iulie, cu bunica mea care a participat la categoria pentru seniori[7].
— Da. Am aflat. Dorești să împrumuți alte cărți, acum? Ai trei săptămâni pentru a le citi, până la sfârșitul lunii octombrie.
— Nu, am început deja un roman scris de Roald Dahl. Voi rămâne în sala de lectură pentru a consulta un dicționar.

Definiții:

a) de vară, din timpul verii;
b) (persoană) mai în vârstă, bătrână;
c) plăcere, distracție;
d) ansamblu de construcții cu funcții deosebite, care alcătuiesc un tot unitar;
e) narațiune (populară) cu elemente fantastice supranaturale;
f) persoană care se oferă să facă un serviciu de bunăvoie și dezinteresat;
g) sfârșit de săptămână destinat odihnei.

Amintește-ți!

Într-o comunicare orală, un vorbitor transmite un mesaj unui ascultător.
Persoana care participă la o discuție, la o conversație se numește interlocutor.

Exersează vorbind!

1. Cine este vorbitorul din prima replică a textului *La biblioteca școlii*?
2. Cine este ascultătorul ultimei replici a textului menționat anterior?
3. Unde are loc discuția dintre Andrei și doamna bibliotecară?
4. În ce oraș a avut loc concursul câștigat de Andrei?
5. Când a avut loc concursul pe care l-a câștigat Andrei?
6. În ce anotimp are loc discuția dintre cei doi interlocutori?

Activitate interdisciplinară

1. Localizează pe hartă orașul menționat în text. Care sunt orașele apropiate?
2. Care este ruta pe care ai alege-o pentru a ajunge în orașul respectiv, pornind din orașul în care înveți?

Model de rezolvare:
Plecând din Timișoara cu trenul, aș trece prin Deva, Alba Iulia etc.

Recomandare:
Folosește manualul digital!

Joc de rol

• Interpretează textul *La biblioteca școlii* în fața clasei cu ajutorul unui coleg/unei colege.

Recomandare:
Comunicarea verbală trebuie să fie însoțită de elemente ale comunicării nonverbale și paraverbale.

Amintește-ți!

Comunicarea nonverbală se realizează prin mimică, prin poziții corporale etc.
Comunicarea paraverbală se realizează prin tonul vocii, prin ritmul vorbirii etc.

Fii creativ!

• Reformulează oral dialogul dintre personaje, astfel încât să respecți, pe rând, următoarele cerințe:

a) discuția dintre Andrei și doamna bibliotecară are loc la începutul primăverii.

Model de rezolvare:
— Am aflat că în sezonul estival vei participa la un concurs.../Va fi un concurs frumos etc.

b) discuția dintre Andrei și doamna bibliotecară are loc pe hol, după închiderea bibliotecii.

Model de rezolvare:
— Bună seara, doamna bibliotecară!/Doreai să mai împrumuți alte cărți etc.

c) discuția are loc între Andrei și un elev de clasa a V-a, la școală.

Model de rezolvare:
— Bună!/Servus!/ Am venit la tine în clasă.../Voi merge la sala de lectură etc.

Activități de ascultare propriu-zisă

Ascultă!

• Vei asculta (accesând formatul digital al manualului) o emisiune radio referitoare la o altfel de bibliotecă decât cea cu care ești obișnuit.

1. Copiază în caiet tabelul de mai jos. În timp ce vei asculta, cu atenție, Textul 1 din nou, vei bifa răspunsurile corecte. Primul exercițiu a fost rezolvat ca model.

Radu Matias este	☒ reporter	☐ directorul bibliotecii	☐ un profesor
Monica Avram este	☐ reporter	☐ directorul bibliotecii	☐ o profesoară
Proiectul este lansat de	☐ un post de radio	☐ o bibliotecă județeană	☐ un complex de agrement
Weekend este	☐ un post de radio	☐ o bibliotecă județeană	☐ un complex de agrement

2. Copiază în caiet exercițiul de mai jos. În timp ce vei asculta, cu atenție, Textul 1 din nou, vei bifa răspunsurile corecte.

Model de rezolvare: 1 = c)

1. Ce înălțime au căsuțele amenajate în cadrul proiectului?
a) 80 cm; b) 85 cm; c) 90 cm.

2. În ce anotimp se va desfășura proiectul?
a) primăvara; b) vara; c) toamna.

3. Cui se adresează proiectul?
a) tuturor cititorilor; b) numai copiilor; c) numai seniorilor.

4. Ce trebuie să aducă de acasă cei mai mici vizitatori?
a) creioane, carioci; b) cărți de colorat; c) foi albe de hârtie.

Activități de post-ascultare

Exersează vorbind!

1. În ce constă proiectul *Căsuța cu cărți*?
2. Ce tipuri de cărți pot fi împrumutate în cadrul acestui proiect?
3. Este util acest proiect pentru copiii de vârsta ta?

Exprimă-ți opinia!

1. Ce titluri de cărți ai propune pentru a fi incluse în acest proiect?
2. Ți-ar plăcea să se organizeze în curtea școlii o „căsuță cu cărți”?

Compară!

• Alcătuiește oral o comparație între proiectul *Căsuța cu cărți* și biblioteca școlii tale.

Recomandare:

Te poți referi la modul de organizare, la cărțile pe care le poți împrumuta etc., ținând cont de următoarele secvențe din textul ascultat, referitoare la proiectul *Căsuța cu cărți*:

a) *Avem literatură în limba română, avem literatură în limba maghiară, avem strecurate și câteva cărți în limba engleză.*

b) *Dacă există persoane cărora le place mult o carte din ceea ce găsesc acolo, o pot duce acasă fără niciun fel de probleme, totul e ca în locul acelei cărți luate să aducă alta în schimb.*

Activități de pre-producere a mesajului oral

ȘCOALA DUPĂ ȘCOALĂ, LA BIBLIOTECĂ

Citește!

Doisprezece micuți și-au găsit a doua casă la Biblioteca Județeană *Nicolae Iorga* din Ploiești. Alături de mine, în această frumoasă zi de septembrie, este directoarea instituției, pe care am s-o rog să ne spună de unde a venit această idee.

Biblioteca Județeană *Nicolae Iorga*

Doamna directoare: Pentru copiii cu probleme, ce provin din familii defavorizate, e un fel de afterschool fără plată. Le mai facem o mică bucurie acelora care au nevoie de ajutorul nostru. Copiii vin zilnic, de luni până vineri, de la 11.00 la 16.00. În afară de teme, derulăm cu ei și alte activități, ne uităm și la desene animate. Primordial pentru noi este ca ei să plece acasă cu o cărticică pe care să o discutăm a doua zi.

Reporter: Poate că acest proiect nu ar fi prins viață dacă nu ar fi existat și niște oameni inimoși, niște volutari. Cum te numești?

Voluntar: Andreea.

Reporter: Ce faceți cu copiii?

Voluntar: Încercăm să îi ajutăm mai ales că lucrăm la teme, dar nu numai, facem diferite activități.

Reporter: Ce te-a făcut să te apleci asupra acestor copii?

Voluntar: Cred că cel mai frumos sentiment din viață este atunci când știi că ai ajutat pe cineva.

Reporter: Cum ți se pare la școală aici?

Elev: Frumos. Am scris temele și ne-am jucat.

(*Școala după școală la bibliotecă*, www.romania-actualitati.ro, text adaptat)

Exersează vorbind!

1. Care este tema textului de mai sus?
2. Cine sunt persoanele intervievate?
3. Care este rolul voluntarilor la bibliotecă?
4. Au toți interlocutorii informații generale referitoare la programul *Școala după școală*?

Amintește-ți!

Tema este aspectul general la care se referă textul.

Un text conține mai multe informații generale (care se referă la aspecte fundamentale) și/sau informații de detaliu (care se referă la amănunte).

Reține!

Contextul este un element important al unei situații în care se comunică un mesaj. El se referă la circumstanța în care are loc comunicarea (locul și timpul emiterii și receptării mesajului, identitatea interlocutorilor, cunoștințele lor comune legate de tema discuției).

Exersează vorbind!

• Identifică oral elementele care compun contextul comunicării în textul *Școala după școală, la bibliotecă.*

Model de rezolvare:

Locul: *Biblioteca Județeană...*

Timpul....

Interlocutorii: *reporterul, copiii...*

Informații generale cunoscute de interlocutori...

Activități de producere a mesajului oral

Biblioteca școlii mele

Lucrează în echipă!

I. Organizați-vă în cinci echipe, astfel încât într-o grupă să fie cel puțin patru elevi și cel mult șase.

Grupa 1: Bibliotecarii

Sarcini de lucru:
1. Vizitați biblioteca școlii voastre și notați-vă impresiile.
2. Luați un interviu doamnei bibliotecare/domnului bibliotecar pentru a afla mai multe informații despre bibliotecă (modul în care este organizată, programul de lucru, activități derulate acolo).

Recomandări:
- Formulați împreună întrebările! Acestea trebuie să fie clare!
- Notați cu atenție răspunsurile primite!
- Dacă nu înțelegeți răspunsurile primite, puneți întrebări de clarificare a mesajului.
- Fiți politicoși și respectați regulile de acces la cuvânt pe care le-ați învățat în clasa a V-a!

Grupa 2: Cititorii

Sarcini de lucru:
1. Discutați cu elevii de clasa a V-a pentru a afla ce preferințe de lectură au și care sunt impresiile lor legate de biblioteca școlii.
2. Ținând cont de răspunsurile primite, alcătuiți o listă de cărți (spre exemplu, *3 — 5 titluri din literatura română și/sau străină*) pe care le recomandați colegilor voștri mai mici. Motivați-vă alegerea!

Grupa 3: Artiștii

Sarcini de lucru:
1. Alcătuiți un afiș prin care să încurajați lectura în clasa voastră.

Recomandare:
- Creați colaje de imagini sau desene expresive.

2. Adăugați un slogan convingător pentru a vă îndemna colegii să citească (spre exemplu, *Citește în fiecare zi!*)

Grupa 4: Inovatorii

Sarcini de lucru:
1. Propuneți o activitate educativă, culturală care v-ar plăcea să se desfășoare la biblioteca școlii (spre exemplu, un concurs literar, o vizionare de film etc.)
2. Propuneți o activitate prin care să încurajați lectura în clasa voastră (spre exemplu, *dramatizarea unor opere, invitarea unor scriitori contemporani la o lecție etc.*).

Grupa 5: Exploratorii

Sarcini de lucru:
1. Obțineți informații referitoare la bibliotecile din alte școli românești sau străine. Notați modul în care sunt organizate și dotările de care dispun.
2. Formulați trei propuneri de modernizare a bibliotecii școlii voastre care pot fi realizate într-un an. (spre exemplu, *înlocuirea unor cărți mai vechi cu ediții noi, folosirea eficientă a mijloacelor IT etc.*).

II. Fiecare grupă va prezenta în fața clasei rezultatul muncii în echipă.

Recomandări:

• Vorbiți liber! Nu vă citiți discursul și nu îl învățați pe de rost, fiți spontani în comunicare!
• Expuneți-vă ideile într-un mod clar și atractiv pentru public, astfel încât să îi captați atenția!
• Folosiți noile tehnologii pentru a vă pune în valoare prezentarea! Explicați imaginile, videoclipurile prezentate!
• Fiți atenți la reacțiile colegilor din clasă pentru a vedea dacă vă înțeleg!
• Îndemnați-i pe cei care vă ascultă să vă pună întrebări la sfârșit pentru a clarifica unele neînțelegeri!

Activități de post-producere a mesajului oral

Evaluare colegială

• Transcrie grila de evaluare de mai jos în caiete și completeaz-o, după fiecare prezentare a colegilor, cu unul din următoarele calificative.

FB = foarte bine B = bine S = suficient I = insuficient

Nr.	Criteriile de evaluare	Grupa 1	Grupa 2	Grupa 3	Grupa 4	Grupa 5
1.	Conținutul prezentării					
2.	Prezentarea în fața clasei					
3.	Limbajul folosit					
4.	Creativitatea					

La sfârșitul tuturor prezentărilor, discută împreună cu ceilalți colegi și stabiliți care au fost aspectele pozitive ale prezentărilor și care sunt aspectele care trebuie îmbunătățite. În urma discuției, copiază pe caiet tabelul de mai jos și completează-l.

Aspecte pozitive ale prezentării echipei mele	Aspecte care trebuie îmbunătățite în prezentarea echipei mele

Progresează!

• Notează pe o pagină distinctă de caiet titlurile cărților pe care le vei citi în acest semestru.
• Menționează, de asemenea: autorul (român/străin), tipul de carte (volum de poezii, roman etc.), anul apariției, numărul de pagini. La sfârșitul semestrului, aceste date te vor ajuta să-ți înregistrezi lecturile făcute pe parcursul unui semestru într-un grafic.

CUVÂNTUL: FORMĂ ȘI SENS

Amintește-ți!

CUVÂNTUL

O FORMĂ

— o îmbinare de sunete, (uneori un singur sunet)

— o îmbinare de litere, (uneori o singură literă)

UNUL SAU MAI MULTE SENSURI

Pentru a afla ce înseamnă un cuvânt pe care nu-l înțelegi, consultă *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX) (de preferință ultima ediție, revizuită și adăugită).

Pentru a afla cum se scrie și cum se pronunță corect un cuvânt, trebuie să consulți *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a doua ($DOOM_2$)

Știai că...?

Cel mai mare motor de căutare a cuvintelor limbii române este dexonline.ro; în fiecare săptămână, aproximativ un milion de oameni caută în medie câte șapte cuvinte.

DEX online a început cu o bază de 30.000 de cuvinte. A fost realizat cu contribuția a peste 250 de voluntari și folosește ca sursă pentru cele peste 380.000 de definiții peste 40 de dicționare. Este vizitat lunar de peste 2.000.000 de oameni care fac circa 12.500.000 de căutări.

(Ionela Roșu, *Curiozități despre DEX online*, adevărul.ro)

Exersează!

1. Identifică forma corectă a următoarelor cuvinte și copiaz-o în caiet.

a) vroiam/voiam;
b) creează/crează;
c) va veni/va venii;
d) îi va place/îi va plăcea.

Model de rezolvare: a) voiam

2. Alcătuiește enunțuri cu următoarele cuvinte: *optimist, altruist, persuasiv, onest.*

Recomandare: Folosește dicționarul (DEX/DEX online) pentru a afla sensurile cuvintelor!

Joacă-te!

• Completează tabelul astfel încât să formezi un cuvânt care să includă litera indicată.

Punctajul se calculează astfel: — pentru un cuvânt format din 2-3 litere primești 1 punct;
— pentru un cuvânt format din 4-5 litere primești 2 puncte;
— pentru un cuvânt format din 6 sau mai multe litere primești 3 puncte.

Spre exemplu, *dacă pe primul rând completezi RAC, pe al doilea ROTUND, iar pe al treilea NOROC, vei crea și cuvântul AUR pe verticală. Punctajul tău va fi: 1+3+2 = 6 puncte (pe orizontală) + 3 puncte (pe verticală) = 9 puncte. Câștigă jocul cel care are cel mai mare punctaj.*

				A			
			T				
					O		

SENSUL DE BAZĂ, SENSUL SECUNDAR, SENSUL PROPRIU, SENSUL FIGURAT

Observă!

CITÍ, citesc, vb.

1. A parcurge un text (pronunțând cuvintele sau nu) pentru a lua cunoștință de cele scrise. ◆ A rosti, a urmări un text cu glas tare pentru a comunica cuiva conținutul lui. ◆ A descifra o partitură muzicală, urmărind cu ochii sunetele reprezentate și valorile lor (și a le reproduce cu vocea sau cu un instrument). ◆ A interpreta indicațiile topografice[1] ale unei hărți sau ale unui plan și a reconstitui după ele conformația terenului. ◆ A înregistra, a desluși indicațiile date de un contor, de un barometru[2], de un indicator etc.

2. Fig.[3] A descoperi, a sesiza gândul, sentimentele ascunse etc. ale cuiva din atitudinea sau din expresia figurii sale.

3. A învăța, a studia (parcurgând scrieri, izvoare etc.) ◆ A se instrui, a se cultiva.

[1] topografie = tehnica măsurătorilor și a calculelor unor porțiuni mici ale suprafeței terestre.
[2] barometru = instrument de măsură (în fizică).
[3] Fig. = (prescurtare) sens figurat.

Exprimă-ți opinia!

1. Care dintre sensurile de mai sus ale verbului *a citi* este cel mai des folosit de vorbitori?
2. Există vreo legătură între sensurile introduse prin cifrele 1 și 3 și cele care urmează, introduse prin ◆?
3. Identifică sensul introdus de prescurtarea Fig. Este acesta mai expresiv decât celelalte sensuri?

Reține!

Cuvântul poate avea: — un singur sens. Spre exemplu, **LECTURÁ**, ***lecturez***, vb. (Rar) A citi.;
— două sau mai multe sensuri. Spre exemplu, **CITÍ**, ***citesc***, vb.

Sensul propriu este sensul obișnuit al unui cuvânt, folosit în vorbire.

Sensul propriu, sensul de bază (fundamental), este primul sens din dicționar, sensul care apare cel mai frecvent într-o comunicare.

Spre exemplu, sensul 1: *A parcurge un text (pronunțând cuvintele sau nu) pentru a lua cunoștință de cele scrise* este sensul de bază al verbului *a citi*.

Sensul propriu secundar este sensul înrudit cu sensul de bază; el depinde de context și este marcat în DEX prin cifre (altele decât 1) și prin ◆. El nu are valoare expresivă.

Spre exemplu, sensul 3: *A învăța, a studia (parcurgând scrieri, izvoare etc.)* și sensul ◆: *A se instrui, a se cultiva* sunt sensuri secundare ale verbului *a citi*.

Sensul figurat este un sens care apare mai frecvent în operele literare decât în vorbirea de zi cu zi, având o valoare expresivă. În DEX, sensul figurat este marcat prin prescurtarea Fig.

Spre exemplu, sensul 2: *Fig. A descoperi, a sesiza gândul, sentimentele ascunse etc. ale cuiva din atitudinea sau din expresia figurii sale* este un sens figurat al verbului *a citi*.

Exersează!

1. Consultă dicționarul! Transcrie pe caiete sensul propriu de bază, un sens propriu secundar și un sens figurat al cuvintelor: *carte (s.f.)*, *a spune (vb.)*, *mic (adj.)* și colorează-le diferit (cu un marker sau cu un creion).
2. Consultă dicționarul! Alcătuiește enunțuri cu sensul figurat al cuvintelor: *joc (s.f.)*, *școală (s.f.)*, *mare (s.f.)*
3. Consultă dicționarul! Alcătuiește enunțuri cu sensul propriu de bază al cuvintelor: *a scrie (vb.)*, *inimos (adj.)*, *zi (s.f.)*, *afiș (s.f.)*, *voluntar (adj.)*, *temă (s.f.)*, *activitate (s.f.)*, *desen (s.n.)*, *sentiment (s.n.)*, *casă (s.f.)*.

ÎN BIBLIOTECĂ

Activități de pre-lectură

Dezvoltă-ți vocabularul!

• Copiază în caiet următoarea schemă și scrie în căsuțele libere cuvinte pe care le asociezi cuvântului BIBLIOTECĂ. Prezintă în fața clasei rezultatul obținut.

Model de rezolvare:

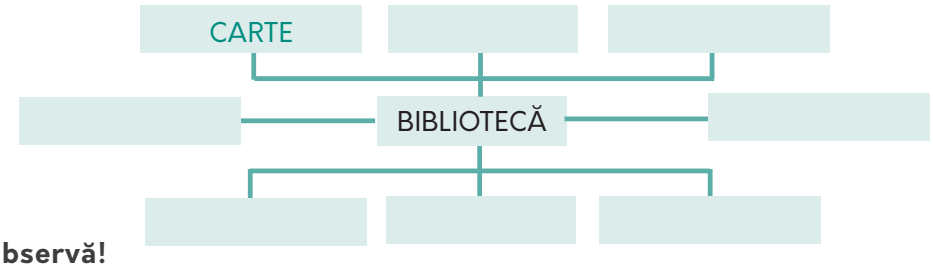

Observă!

BIBLIOTÉCĂ, biblioteci, s. f. 1. Dulap sau mobilă specială cu rafturi de ținut cărți. 2. Încăpere, sală în care se păstrează și se citesc cărțile. 3. Colecție de cărți, periodice, foi volante, imprimate etc. ◆ Instituție care colecționează cărți, periodice etc. spre a le pune în mod organizat la dispoziția cititorilor. 4. Nume dat unei serii de cărți care prezintă caractere comune și sunt publicate de aceeași editură.

Exprimă-ți opinia!

1. Cu ce sens crezi că este folosit cuvântul *bibliotecă* în titlul textului *În bibliotecă*?
2. În versurile: *Era clar că nu puteam aștepta ca o zevzecă/Să-mi mestece întreaga bibliotecă*, cuvântul *bibliotecă* este folosit cu sensul propriu, de bază?
3. Ce tipuri de cărți ai în biblioteca de acasă?
4. Ai o carte preferată în bibliotecă? Motivează-ți răspunsul!

Activitate practică

• Realizează un semn de carte în formă de șoricel, prin tehnica origami. Scrie pe semnul de carte numele scriitorilor tăi preferați (din literatura română și străină).

Recomandare: Folosește manualul digital! Urmează instrucțiunile din videoclip!

Descoperă!

Radu este un elev pasionat de lectură. Colegii îi spun că este un *șoarece de bibliotecă* și au dreptate. Cum este posibil?

Recomandare: Consultă DEX-ul și află care sunt sensurile cuvântului *șoarece*!

Știai că...?

Ana Blandiana este o scriitoare contemporană, autoare a mai multor volume de poezie, eseuri și proză, care s-au bucurat de aprecierea cititorilor din România, dar și din întreaga lume, fiind traduse în limbi de circulație internațională.

Volumele *Întâmplări din grădina mea* și *Alte întâmplări din grădina mea* (din care face parte și poezia *În bibliotecă)* îl au ca personaj pe motanul Arpagic.

Recomandare: Află mai multe despre Ana Blandiana și opera sa, urmărind videoclipul din manualul digital!

Activități de lectură

ÎN BIBLIOTECĂ

de Ana Blandiana

Citește!

Ce spaimă, ce emoții și ce scandal:
Am descoperit printre cărți un șoarece intelectual!

La început, ca să nu pară
Că are gusturi prea ciudate,
A mâncat într-o doară
Cartea de bucate;

Apoi, ca să nu mă sperie prea tare,
Câtva timp a înfulecat numai dicționare;

Ba, ca să-și mascheze tendințele intelectualiste[1],
Vreo lună s-a mulțumit cu romane polițiste

Și a dus ipocrizia[2] atât de departe,
Încât a jurat să nu se mai atingă de nicio carte.

Dar n-a rezistat mai mult de o zi
Și a început să ronțăie poezii.

Ba, pentru că îl tentează drumul spre glorie,
A înghițit și câteva cărți de istorie,

Iar tabla înmulțirii fiindu-i simpatică,
A gustat și din câteva cărți de matematică.

Cât rămăsese numai la literatură
Nu mă speriasem peste măsură,

[1] intelectual = adj. care își folosește gândirea.
[2] ipocrizie = s.f. falsitate, fățărnicie.

Abia acum a ajuns o tragedie[3],
Când a început să înfulece și filosofie[4].

Era clar că nu puteam aștepta ca o zevzecă[5]
Să-mi mestece întreaga bibliotecă;

Dar nici nu puteam să las
Un șoarece atât de savant
La cheremul[6] unui motan gras
Și ignorant[7].
(Pentru că trebuie să vă spun –
Ce spaimă, ce emoții și ce scandal:
Chiar dacă vi se va părea cu neputință –
Că Arpagic a rămas repetent
Încă de la grădiniță:
Oricât a știut el să miaune de tare,

[3] tragedie = s.f. (în context) catastrofă, nenorocire.
[4] filosofie = s.f. știință care interpretează lumea sub aspectele ei generale.
[5] zevzec-eacă = adj. prost, smintit.
[6] la cheremul = la discreția, la bunul-plac al cuiva.
[7] ignorant = adj. neștiutor, incult.

1. Transcrie pe caiet și subliniază varianta corectă. (Primul exercițiu a fost rezolvat ca model.)
a) Cuvântul *șoarece* *este/nu este* un cuvânt-cheie în textul de mai sus.
b) Cuvântul *matematică* ***este/nu este*** un cuvânt-cheie în textul de mai sus.
c) Tema textului ***este/nu este*** biblioteca.
d) Arpagic ***este/nu este*** personajul principal al textului.
e) Șoarecele ***este/nu este*** personajul principal al textului.
f) Acțiunea textului ***este/nu este*** prezentată din perspectiva lui Arpagic.

Amintește-ți!

Cuvintele-cheie sunt cuvintele care au o mare importanță într-un text.

N-a reușit să promoveze în grupa mare)
Drept care, după multă gândire și mult dichis[8],
Am găsit o soluție de compromis[9]:

Și, plină de zel[10],
M-am apucat să-i scriu un bilețel

(Nu mă îndoiam că știe să citească anume
După ce înfulecase atâtea volume):

„Mult stimate domnule Șoarece,
Mă văd nevoită să vă scriu deoarece

Vă respect lecturile în filosofie
Și consumul neobișnuit de hârtie.

Cred că e de datoria mea să specific
Că sunteți urmărit de motanul Arpagic,

Care susține, prin miorlăituri iscusite,
Că nu se lasă până nu vă înghite,
Și se laudă în sus și în jos
Că nu va rămîne din Dumneavoastră nici un os;
Ba se împăunează peste tot
Că apoi se va linge pe bot

Drept care,
Îmi permit să vă sfătuiesc
Să plecați la plimbare
În stil englezesc,

Pentru că Arpagic e incult,
Nu se gândește mult
Până vă disecă[11]:
Nu poate suferi șoarecii de bibliotecă
Și vă înghite complet
Ca pe orice analfabet".

Apoi am semnat și am expediat scrisoarea
Așteptând emoționată urmarea.

Dar de atunci, fără niciun rival,
Sunt în bibliotecă singurul intelectual.

[8] dichis = s.n. (în context) grija de a avea o bună orânduială.
[9] compromis = s.n. înțelegere bazată pe cedări reciproce.
[10] zel = s.n. râvnă, sârguință, ardoare.
[11] a diseca = a tăia un organism pentru a-l studia.

2. Transcrie din text trei cuvinte din câmpul lexical al termenului *carte.*

Amintește-ți!

Câmpul lexical cuprinde toate cuvintele care se referă la același domeniu din natură sau din societate și care au trăsături de sens comune.

3. Încercuiește A (Adevărat)/F(Fals), justificând alegerea cu secvențe din text.

a) Scrisoarea adresată șoarecelui are rolul de a-l determina să părăsească biblioteca. A F
Justificare: *Drept care,/Îmi permit să vă sfătuiesc/Să plecați la plimbare/În stil englezesc*

b) Scrisoarea are efect, șoarecele nu-și mai face simțită prezența în bibliotecă. A F
Justificare....

c) Spre deosebire de șoarece, motanul Arpagic nu este interesat de cărțile din bibliotecă. A F
Justificare...

d) Motanul se laudă că va reuși să prindă șoarecele intelectual. A F
Justificare...

4. Vrei să realizezi un chestionar pe care să-l aplici colegilor din clasă, pentru a afla care sunt preferințele lor de lectură. Copiază pe caiet și completează chestionarul de mai jos cu întrebările potrivite, la care colegii tăi trebuie să răspundă.

ÎNTREBARE	DA	NU
1. Model de rezolvare: Îți place să citești volume de poezii?		
2.		
3.		
4.		

Activități de post-lectură

Exprimă-ți opinia!

1. Care sunt primele tale impresii după citirea textului-suport?
2. Ți s-a părut un text dificil de înțeles? Ai avut nevoie să consulți dicționarul pentru a afla definiția unor cuvinte necunoscute?

Fii creativ!

• Completează scrisoarea de mai jos adresată Șoarecelui în care să-i explici motivele pentru care trebuie să părăsească biblioteca.

Data expedierii Locul expedierii...

Mult stimate domnule Șoarece,

.....

.....

Cu sinceritate,
Nume, prenume

Lucrează în echipă!

• Organizați-vă în echipe de 3-4 elevi. Imaginați-vă o continuare a textului dat, explicând astfel dispariția Șoarecelui din bibliotecă.

Spre exemplu, *Șoarecele poate trimite o scrisoare de răspuns dintr-o altă țară.*

Amintește-ți!

Strategiile de comprehensiune se referă la mijloacele pe care le putem folosi pentru a ne asigura că am înțeles textul, spre exemplu: împărtășirea impresiilor de lectură, utilizarea dicționarului pentru înțelegerea cuvintelor, anticiparea continuării textului, stabilirea unei relații logice între idei.

Compară!

• Selectează din text cuvintele care descriu emoțiile pe care le provoacă apariția Șoarecelui în bibliotecă și compară aceste emoții cu cele pe care le-ai fi avut tu dacă ai fi descoperit un șoarece în locuința ta.

Reține!

O strategie care ne ajută să înțelegem mai bine textul este aceea de a integra informațiile noi în universul nostru afectiv, raportându-le la emoții pe care le-am simțit la rândul nostru.

Opera literară este un text ficțional care transmite cititorului idei, dar mai ales sentimente și emoții.

FICȚIÚNE, ficțiuni, s. f. Reprezentare produsă de imaginația cuiva și care nu corespunde realității sau nu are corespondent în realitate; plăsmuire a imaginației; născocire.

Exersează!

• Justifică, în 8 — 10 rânduri, că textul *În bibliotecă* de Ana Blandiana este un text ficțional.

Recomandări:

• Identifică personajele și întâmplările care sunt produsul imaginației autorului.
• Identifică emoțiile pe care le transmite textul.